

Διαδίκτυο και ασφάλεια των παιδιών

Το διαδίκτυο (Internet ή καλύτερα WWW – παγκόσμιος ιστός) είναι πλέον μέρος της καθημερινότητάς μας, τόσο της δικής μας, όσο και των παιδιών μας. Τα παιδιά – είναι εύκολο να διαπιστώσει κανείς – έχουν μια ιδιαίτερη ευκολία στην εξοικείωση και τη χρήση των νέων τεχνολογιών (είναι “digital natives” – είμαστε “digital immigrants”). Όμως την ίδια στιγμή, οι μικροί (ή μεγαλύτεροι) αυτοί ψηφιακοί ιθαγενείς, είναι ιδιαίτερα «εύθραστοι» συναισθηματικά και με ελάχιστες εμπειρίες πραγματικής ζωής (μέρος της οποίας απεικονίζεται στα νέα μέσα).

Στο πλαίσιο αυτό είναι σημαντικός και αναντικατάστατος ο ρόλος των γονέων αλλά και του σχολείου: Πρέπει να ενθαρρύνουν το παιδί να αποκτήσει ανεξαρτησία, αίσθημα ευθύνης, αυτοσεβασμό, σεβασμό προς τους άλλους αλλά και τους νόμους και να το βοηθήσουν να αναπτύξει τις δικές του **αξίες** αλλά και τις **κριτικές του ικανότητες**. Για το σκοπό αυτό, ο γονέας πρέπει να βάλει τα όρια τα οποία θα έχουν προσυμφωνήσει με το παιδί και όταν δεν τηρούνται, ο μικρός ανυπάκουος, θα πρέπει να καταλάβει ότι υπάρχουν και συνέπειες.

Μικρές συμβουλές:

- Καθιερώστε νωρίς ένα πλαίσιο χρήσης συσκευών τεχνολογίας και πρόσβασης στο διαδίκτυο. Εξηγήστε στα παιδιά (όσο είναι δυνατόν) ότι η χρήση του διαδικτύου απαιτεί ένα επίπεδο ωριμότητας.
- Ενθαρρύνετέ τα να χρησιμοποιήσουν το διαδίκτυο για τις σχολικές τους εργασίες. Βρείτε σχετικό υλικό στο φωτόδεντρο (<http://photodentro.edu.gr/>) στα σχολικά βιβλία (<http://ebooks.edu.gr/>), στην εκπαιδευτική πύλη του Υπ. Παιδείας (<http://www.e-yliko.gr/>) αλλά και στο Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο (<http://www.sch.gr/>).
- Τα παιδιά του δημοτικού, είναι μάλλον νωρίς να ξεκινήσουν την ενασχόληση με τα κοινωνικά δίκτυα (Facebook, twitter, Instagram, κ.α.). Άλλωστε τα περισσότερα από αυτά δεν επιτρέπουν την εγγραφή χρηστών κάτω από 13 ετών. Εξηγήστε το στα παιδιά με υπομονή και επιμονή.
- Μην αφήνετε τα παιδιά εντελώς μόνα τους να περιηγούνται στον κυβερνοχώρο. Κάντε χρήση των δυνατοτήτων γονικού ελέγχου και φίλτρων που διαθέτουν πολλά λειτουργικά συστήματα και περιηγητές ιστού (web browsers) (βλ. internet-safety: <http://tinyurl.com/mym33vs>)
- Εξηγήστε στα παιδιά την έννοια της αξιοπιστίας της πληροφορίας και πώς μπορούμε να την αξιολογήσουμε (βλέπε: http://library.ucy.ac.cy/el/services/librariy-guides/evaluation_intresources).
- Μιλήστε τους για τα πνευματικά δικαιώματα: δεν αντιγράφουμε ότι βρούμε στο διαδίκτυο ακόμα και για την άσκηση που μας ζήτησε η δασκάλα. Προσθέτουμε πάντα τη δική μας οπτική ή συνδυάζουμε πηγές. Προσπαθούμε να βρούμε αυτό που θεωρούμε καλύτερο (κριτική σκέψη) ανάμεσα στα δεκάδες που θα ανακαλύψουμε.
- Μιλήστε στα παιδιά για την παράνομη διακίνηση ηλεκτρονικού υλικού: (προγράμματα, παιχνίδια, ταινίες, κ.α.). Αποτελέστε το παράδειγμα για τη σωστή συμπεριφορά τους.

Το κινητό τηλέφωνο

Τα παιδιά του δημοτικού είναι μικρά ακόμα για κατοχή κινητού τηλεφώνου. Όμως κάποιες φορές τα μεγαλύτερα από αυτά, «αναγκάζονται» για διάφορους λόγους να χρησιμοποιούν κάποιο κινητό, κυρίως για να μπορούν να συνεννοούνται με την οικογένεια (σημειώνεται ότι η χρήση κινητού τηλεφώνου από μαθητές έχει απαγορευτεί εντός του σχολικού χώρου με Υπ. Απόφαση). Στην περίπτωση αυτή, το κινητό μπορεί να παίξει το ρόλο και του μέσου πρόσβασης στο διαδίκτυο. Για το λόγο αυτό:

- Πριν ενδώσετε στην απαίτηση για κινητό, κάντε συμφωνία με το παιδί για το πότε, το πού και τον τρόπο χρήσης του (π.χ. μια καλή πρακτική είναι πριν κοιμηθεί το παιδί να παραδίδει το κινητό στους γονείς του).
- Μιλήστε στα παιδιά για την ακτινοβολία που δεχόμαστε όταν μιλάμε από το κινητό. Παρακινήστε το να μιλά όσο το δυνατόν λιγότερο (η επιλογή ακουστικών είναι προτιμητέα) και να επιλέγει πάντα ένα σταθερό τηλέφωνο (έναντι του κινητού) αν έχει την επιλογή.

- Εξηγήστε στο παιδί τη διαφορά της πρόσβασης στο διαδίκτυο μέσω του ασύρματου δικτύου (wi-fi) και του δικτύου της κινητής τηλεφωνίας (το δεύτερο μπορεί κατά περίπτωση να αποδειχτεί ιδιαίτερα κοστοβόρο). Θέστε ένα οικονομικό όριο σε μηνιαία βάση που δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το παιδί.
- Προσοχή στις περιπτώσεις «ακριβών» έξυπνων κινητών (smartphones) στα χέρια μικρών παιδιών. Πολλές φορές πέφτουν θύματα εκφοβισμού από μεγαλύτερα παιδιά που έλκονται από τα εξεζητημένα αυτά gadget.
- Μιλήστε στο παιδί για την ιδιωτικότητα του ατόμου και την αξία της: Δεν τραβάμε φωτογραφίες και βίντεο με το κινητό τους συμμαθητές ή το δάσκαλό μας χωρίς να το θέλουν. Ακόμα περισσότερο δεν δημοσιεύουμε αυτό το υλικό στο διαδίκτυο.
- Γίνετε το καλό παράδειγμα για το παιδί κάνοντας σωστή χρήση του κινητού (μην ενοχλείτε φωνάζοντας σε ένα ήσυχο περιβάλλον, μην μιλάτε πολλή ώρα χωρίς λόγο, μην κάθεται στο τραπέζι για φαγητό έχοντας το κινητό δίπλα σας, μη διακόπτετε μια συζήτηση με το παιδί για να καλέσετε κάποιον στο κινητό).
- Προσέξτε την περίπτωση του παιδιού που αποσπάται από οποιαδήποτε άλλη εργασία, περιμένοντας να χρησιμοποιήσει το κινητό, την «ταμπλέτα» ή τον ίδιο τον υπολογιστή.

Υπερβολική ενασχόληση - Εθισμός

Ας δούμε όμως πώς αναγνωρίζουμε τις περιπτώσεις των παιδιών που έχουν φτάσει στο άκρο της υπερβολής (http://el.wikipedia.org/wiki/Εθισμός_στο_Διαδίκτυο). Τα βασικά συμπτώματα είναι:

- Εκνευρισμός όταν το παιδί είναι εκτός διαδικτύου
- Ξαφνική σχολική αποτυχία
- Διαταραχές ύπνου και υπνηλία στην τάξη
- Αλλαγή συνθηκών στην καθημερινότητα, παραμέληση προσωπικής υγιεινής, αλλαγή διατροφικών συνθηκών, απομόνωση από φίλους αλλά και οικογένεια
- Ανάλωση υπερβολικού χρόνου καθημερινά στο διαδίκτυο.

Στην αναγνώριση και αντιμετώπιση των περιπτώσεων εθισμού είναι και πάλι ιδιαίτερα σημαντικός ο ρόλος του γονέα. Αρχικά, είναι απαραίτητο να έχουν τεθεί όρια κοινής αποδοχής. Για να υπάρξουν ωστόσο όρια θα πρέπει οι γονείς να μπορούν να διαθέσουν τον απαραίτητο χρόνο μαζί με τα παιδιά τους. Σε πιο πρακτικό επίπεδο, ο υπολογιστής είναι καλό να βρίσκεται σε κοινόχρηστο χώρο και όχι στο δωμάτιο του παιδιού (και το κινητό ή η ταμπλέτα να μην βρίσκεται κάτω από το μαξιλάρι!), ώστε να ελέγχεται διακριτικά η δραστηριότητα του παιδιού (πηγή: ΚΕΘΕΑ, <http://tinyurl.com/mujblta>).

Πηγές για περαιτέρω πληροφόρηση και αναζήτηση βοήθειας:

- Δράση Ενημέρωσης και Επαγρύπνησης του Ελληνικού Κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου <http://www.saferinternet.gr>
- Ανοιχτή Γραμμή Καταγγελιών για παράνομο περιεχόμενο ή παράνομη συμπεριφορά στο Διαδίκτυο Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου <http://www.safeline.gr>
- Ενημερωτικός Κόμβος για την Ασφάλεια στο Διαδίκτυο του ΠΣΔ: <http://internet-safety.sch.gr>
- INSAFE – Πανερωπαϊκό Δίκτυο Εθνικών Κέντρων Ενημέρωσης και Επαγρύπνησης για ένα Ασφαλέστερο Διαδίκτυο υπό την αιγίδα της Ε.Ε. <http://www.saferinternet.org>
- Πανερωπαϊκό Δίκτυο EU Kids Online, <http://www.eukidsonline.net>
- Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΧ) <http://www.dpa.gr>
- Ιστοχώροι για τη γλώσσα του chat: <http://www.transl8it.com>, <http://www.netlingo.com>
- Συγκριτική μελέτη εργαλείων γονικού ελέγχου και φίλτρων <http://www.yprt.eu/sip/>
- Η δράση της Ελληνικής Αστυνομίας (Διεύθυνση Δίωξης Ηλ. Εγκλήματος) για το ασφαλές δίκτυο στα παιδιά: <http://www.cyberkid.gov.gr/> και η γραμμή άμεσης επικοινωνίας cyberalert: **11188**
- Η Μονάδα Εφηβικής Υγείας (Μ.Ε.Υ) της Β' Παιδιατρικής Κλινικής του Παν/μιου Αθηνών Νοσοκομείο Παίδων «Π.&Α. Κυριακού» <http://youth-health.gr/>